

Luceafărul

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

IDENTITATEA

Îngemănează istoria date ale existenței politice și sociale în care se cuprind, de bună seamă, și momente ale existenței morale, afective, ce fac modul de a privi, de a gândi și simți însăși condiția poporului și națiunii printr-o asumare a tot ceea ce formează ființa și lucrurile patriei, destinul său. Este aceasta ziua de 24 ianuarie, început de an și început de calendar pe filiera întregii noastre deveniri. Unirea Moldovei cu Muntenia se rezema pe un trecut glorios de luptă și gândire patriotică, ardentă, revoluționară. Anul 1848 este un holar scintilelor al unui proces ce scosese în față tot ce avea poporul nostru mai luminos, ca minte și inimă, pentru așezarea țării pe baze moderne, cu aspirații și idealuri care cereau eroi înfăptuitori. Galeria marilor bărbați ai aceluiași moment traversează istoria la un permanent punct de confluență cu viitorul iar prin înfăptuirea unirii de la 1859 se situa în centrul de interes al întregii țări. Se înfăptuia un ideal atunci și se realiza ca jurământ de credință, pentru urmași, o idee scumpă tuturor. Unirea era o împlinire care cerea alte fapte, hrănea nădejdea. Ea străbate miezul de foc al independenței de stat dobândite la scurt timp și va străbate cu înecăscăntă lupta care va reuni la patria mamă Ardealul și va da contur deplin și substanțial viei puternice a unui proces regie, revoluționar.

Această inimă a unirii a bătut cu forța secolilor în pieptul munților, al cimpilor și dealurilor noastre, de la ea și prin ea au gravitat către oameni și prin oameni timpurile prin care ne-am așezat, cu jertfă și eroism, în rindul țărilor care pe o asemenea bază și cu asemenea convingeri au deschis larg drumul progresului și civilizației. Mișcarea socialistă românească și mai târziu Partidul Comunist Român, de la a cărui creare vom sărbători în curând 65 de ani, au reunit un lung proces revoluționar și democratic, situându-se în razele iradierii a acestei inimi înănturii și mai mult pulsul și făcând din ea steagul și cauza mersului nostru înainte. Actul de la 23 August 1944, revoluția de eliberare națională și socială, anti-fascistă și antiimperialistă i-a dat uniri suferințelor și universul noi de conștiință patriotică și patriotică în acțiune, intențiată de acum nu numai pe un lung și neamșit trecut, ci și pe un prezent tumultuos. Dar ea se mai întemeia și pe un viitor de acum, pe un indisolubil drept la viitor.

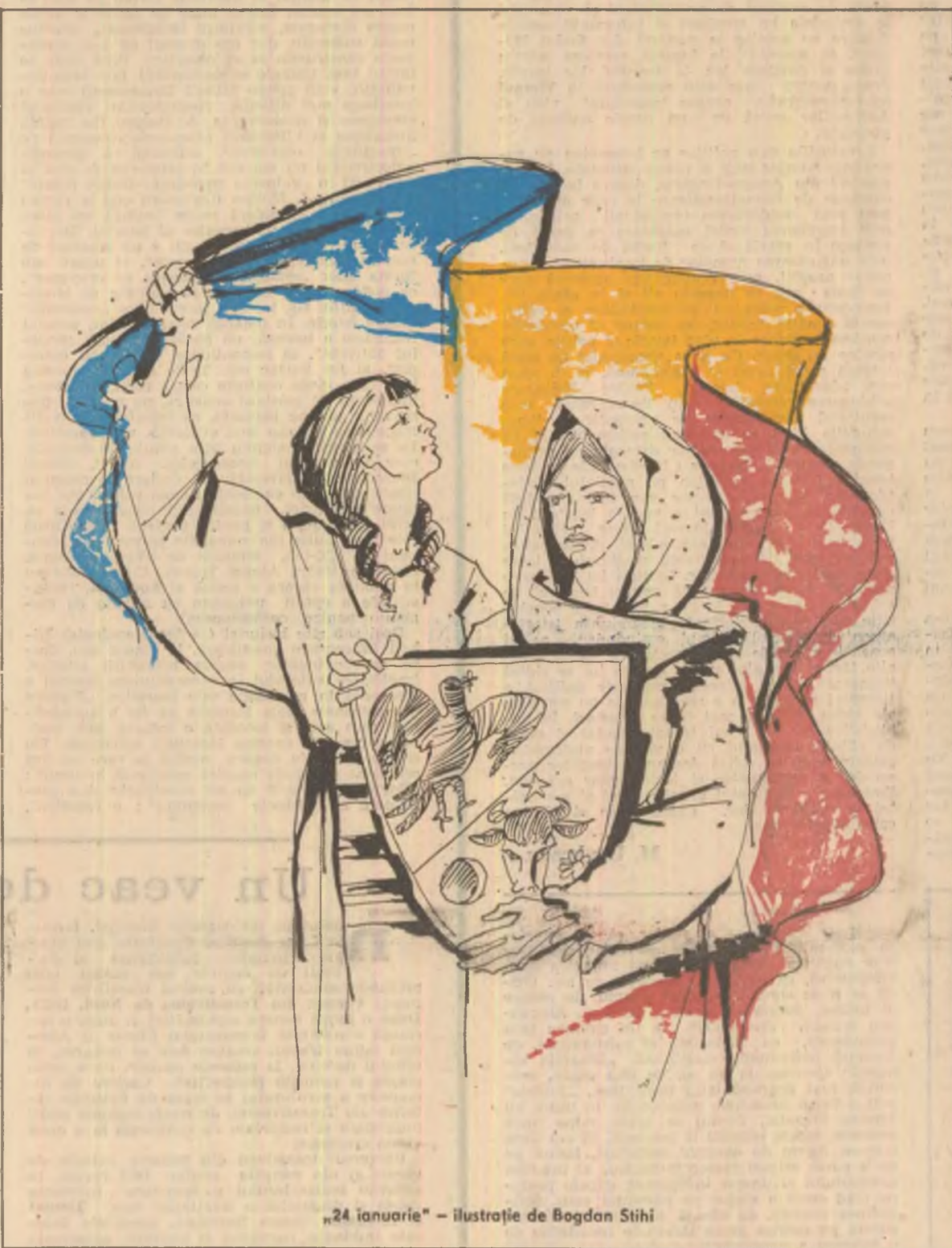
Derință irepresibilă de înnoire, avântul puternic, revoluționar, conștiința că trebuie și stă în puterea noastră să ne ridicăm pe noi treptele de progres și civilizație își găseau în Congresul al IX-lea al partidului — care a deschis o nouă etapă a societății noastre — o forță și un mobil ce aveau să releve însăși dimensiunea existenței contemporane, profilul și criteriile noii noastre dezvoltări.

Prin voința întregului partid și a întregii națiuni, la ermele destinului românesc venea un bărbat cu o vastă cuprindere a evenimentelor istoriei iar ideea de unire dobânda și o nouă calitate a ei, unitatea sub semnul și pe temeiul căreia aveau să se producă toate marile înfăptuiri ale acestei epoci. O viziune profundă, înnoitoare, ne reunea în toate datele istoriei și aveam să trăim sentimentul unei adevărate renașteri naționale. O țară întreagă avea să se cuprindă de numele și personalitatea cititorului ei. Biografiile în mișcare s-au pătruns și se pătrund de o nouă dinamică a existenței, de rețelieri vii și de neconștientate ale economiei, științei și culturii, într-un consens care e al ideii de unire și unitate. Magistrale ale muncii și creației duc spre inima acestei idei și fac arcul de sprijin al tuturor înfăptuirilor viitoare. Odată cu acest an, hotărârile celui de al XIII-lea Congres al partidului au intrat în timpul de eforturi și împlinire în toate domeniile de activitate. Ele formează arhitectura economică și socială a unui întreg cincinal și, din multe puncte de vedere, ating însuși sfârșitul de secol. Ele înglobează o vastă perspectivă și susțin o nouă condiție, o nouă calitate a muncii și vieții, o nouă condiție și o nouă calitate a creației.

Ne reamintim toate acestea dintr-o perspectivă apropiată în care istoria ne îngemănează ca într-o uriașă carte a generațiilor și se fixează afectiv în conștiința contemporanilor. Lângă ziua de 24 ianuarie stă ziua de naștere a secretarului general al partidului, președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Lângă Ziua Unirii, ziua de 23 ianuarie, ca o zi simbolică, de celebrare și perpetuare a ideii de unitate. Viața și opera unui mare erou, etichetă epocii care îi poartă numele, intră în rezonanță cu viața și opera înaintașilor și aduce în prim plan o realitate istorică de neconfundat, țara în plenitudinea idealurilor și a eforturilor sale creatoare, țara care a urcat mult, a trăit și trăiește momentele celei mai depline înfloriri.

În inima și conștiința ei poartă effigia celui cu care s-a identificat în cel mai înalt grad și privește încredere în viitor. Pentru că acest viitor ține în arhitectura sa aceste idei scumpe nouă tuturor: unirea și unitatea.

Luceafărul

„24 ianuarie” — ilustrație de Bogdan Stihl

Voința poporului

...h ai la Milcov cu grăbire, să-l seacă dintr-o sorbire.
Așa își îndemna bardul de la Mirești contemporanii în preajma actului înalt și cald al Unirii.
Eu am fost, am văzut, n-am putut (să-l sec) și nici nu prea făcea... Nu prea făcea ca rîul — mai mult pîrîul adesia — nevoia, subire, căzînt și chinul de bolovan, care nici măcar o albă ca lumina nu și-a croit — să curgă și să despartă pîmîntul veacurilor întinseate la rînd, simțire, inimă, cuget și vorbă deopotrivă.
„Foarte cu mirare am statut” ca să mă sprijin pe o dulce scrisă cronică — și am privit acest nevolnic fir de apă pe care, la unele colțuri, puteam să-l ser (eram și tînar și n-aveam încheșturile onșelor ruginite) cu pictorul din piatră în piatră. Stai, îi privești și te gîndești și-ți vine să spui că mult le-a mai plăcut bunilor, străbunilor și străstrăbunilor noștri să se copilărească și să se hîrjonească. Așa așa ca o spusă usoră aruncată ca un săl de dușie peste amintirea lor pentru că a curs altă singă frățesc, s-a unelțit și „viclenit” mult pe lângă înalta Poartă înțit i-a înlesnit secerii semilunei să sece, să adune, să care și să seacătuască — altfel — cele două țărîmuri românești.
Greu, dureros, aproape de neînchipuit” ne

Nicolae Velea

Continuare în pag. a 5-a

CERCUL UNIRII

Strîngerea într-o patrie unică a tuturor oamenilor din interiorul și din exteriorul arcului carpatic a fost crezul scris cu litere ce aur în conștiința întregului național prin vreme în ciuda vicisitudinilor, a intrigilor și culiselor politice europene, a presiunilor și dictatelor de tot felul. Ţara Românească, Ardealul și Moldova: acest frumos cerc spre dreapta, continuind direcția în care au încercat spîriștii Carpaților din ere geologice, reprezintă cumuna cu podoaabe de suflet românească pusă în sud-estul Europei, coroana noastră adîncită în sentimentul național. frîntă în verigi la suprafață — cit timp ochiul de veghe al marilor imperii nu admitea unitatea și cerea numai dezbinare — unică, însă, în adîncime, înfîngid rădăcini trănice și punind

aceeași pecete rotundă pe fiecare fiu al neamului. Istoria fulgerase o dată, sub bardul lui Mihai Viteazu, făcînd să se cutremure împărățiile de strălucirea coroanei noastre întregi. A doua oară, istoria a sudat definitiv, sorbind Milcovul din categoria notarelor, Moldova cu Ţara Românească: era o jumătate de cerc pornind din Iași spre București. Moldova și-a dat domnul, pe Alexandru Ioan Cuza, și capitala — fiind, totodată, impulsul marii roți a neamului care așa se învîrte, în sensul acelor esasonicului, al fusului de tors lina, al brazdei plugului — al rîurilor noastre care curg în această parte de pămînt spre sud. Moldova însăși continua

Nicolae Georgescu

Continuare în pag. a 3-a

TÎNĂR ÎN AGORA

Uniți acum ca și întotdeauna

Într-o duminică dimineată mi s-a înșimțat o călătorie fabuloasă. Era o zi senină și încremîntă. Și, tocmai în asemenea zi rară am avut privilegiul de a privi prin fereastra ei de lumină și de a vedea toate țara vesigur sau chiar așa cum apare ca fotografiată din satelit, dar oricum, din avionul ce zbura de la Baia Mare la București se desfășura o imagine uriașă în care se derula o minunată poveste cinematică. Treceam, cu șase sute de kilometri pe oră, de la nord la sud, pe cerul dat cu albastru de Voynod al patriei. Jos, sub culoarea nemuritoare: se ondula dealurile transilvane, adormitele dealuri transilvane — ca niște lenevoase bivolițe; dumeașul, Olțul cel mare își tot circea apele-i generoase țesite din Hășmaș, Muresul, Iășii brusce de vreo ploaie poetică și despletită, unduia spre vest. Apusenii stăteau tot inegurați și misterioși în cetatea lor de stînci și de vegetale. Orientalii se odîneau sub cusmele lor păduroase din care abia se zărea dîntele Ceahlăului, Ceahlău de pe care, într-o asemenea zi aș fi putut da ochii cu marea cea mare, iar în față, departe-departee spre sudul în care se putea bănui beteala Dunării stătea, ca un lac de pămînt, Cimpia Română sau Cimpia Dunării. Pămînturi, pămînturi iluminate de soarele începutului de zi, pămînturi ce mulcomeau, pe voințe călînd în departe lîdvul sau marea, păduri lîngă păduri, plauri în care încercau să prind mișcare insufletită. Și iată-i, totii Carpații, arcul lor de bărbăție alergînd întru înlîmpinarea Dunării, parcă purtați de eroi, de tremurătoare emoție. La un moment dat, cine știe ce manevră a făcut pilotul, soarele a dat a se înălța peste aripa de aluminiu și oțel și tot verdele pămîntului a năvălit peste noi, înundîndu-ne. Și iarăși, țărâși patulătare de pămînt scrijelit de drumuri și poteci, drumuri de cîmpie, drumuri peste dealuri și văi, șosele nesfîrșite — ape de asfalt, văi și susuri, orase bune de pus în ilustrate, platforme industriale, putere, multă putere și voință omenească, pure și izvorită din ideal, din asemănare, din unire

Eugen Mihăescu

Continuare în pag. 2-a

UNIREA — UN FAPT ISTORIC IREVERSIBIL

„Marele ideal” de Fl. Constantin ● Poeme dedicate Unirii semnate de: ● Valeria Deleanu ● Elena Codrescu ● Ion C. Ștefan ● Nicolae Sinești ● Nicolae N. Dimbovițeanu

(În pagina a 3-a)

UNIRE ȘI ADEVĂR

Există două feluri de uniri în istorie: uniri întru adevăr și celelalte. Unirea noastră românească s-a făcut într-o adevăr, pentru că hotarele care ne despărțeau nu erau adevărate. Nicolae Iorga, cu marea lui intuiție istorică, spunea că noi, românii, am avut ideea de stat național cu cîteva veacuri înainte ca această idee să devină europeană, că sîntem, deci, precursorii așezării moderne a Europei. Cu altă mai valoros acest lucru, cu cit ideea de unire a unui popor cu aceeași limbă și același teritoriu nu a aparținut unui calcul politic de cancelarie, ci unei conștiințe colective, care, cercetată după rigori științifice ale intereselor meschine, poate să apară ca un miracol.

Fie și miracol, dacă se dovedește a fi o realitate de neclintit! Și s-a dovedit. Conștiința românească de unitate națională a străbătut veacurile fără întrerupere, a intrat în pămînt odată cu ploile cerului și cu lacrimile noastre, a curs între malurile Olului și Dunării și a ajuns pe țărîm mării, înfrîntînd valurile și furtunile dar, mai cu seamă, din pricina vis-coloilor istoriei, s-a ascuns în cuvinte, în cuvintele noastre de toate zilele și de toate secolele, făcîndu-ne să cugetăm într-un singur fel. Conștiința aceasta a despăcit Carpații din loc în loc pentru a da naștere la trecători prin care să trecem mai ușor dintr-o parte a țării în alta. Pentru că noi am făcut drumuri numai prin țara noastră. Niciodată n-am avut conștiința unirii cu altă țară, deci cu a noastră. Și niciodată vreun alt popor n-a avut conștiința unirii ca noi. Transilvania n-a trecut la acel imperiu hibrid grație unei conștiințe germane sau maghiare a unei uniri, ci printr-un edict dictatorial, ca și așel din 1940, dintr-un calcul politic. N-a fost o alipire, ci o lipire, adică o răpire.

După cum niciodată n-am trecut hotarele mari ale țării ca să ne stabilim dincolo de ele. Aici unde sîntem acum, sîntem dintotdeauna. Noi am văzut cum s-au născut munții, noi am botezat izvoarele rîurilor noastre, noi am primit prima care am asistat la împodobirea cerului cu luciferii care ne strălucesc patria. Noi am fost primii aici și vom rămîne ultimii, în cazul în care!

Conștiința unirii a trecut prin șase timpului elern românesc, apucînd la răstîmpuri cite o primăvară și făcîndu-l să înflorească, uneori să dea roadă, pînă într-o zi în care a izbucnit să-i pîrjulescă fructele. Ștefan cel Mare și Mircea cel Bătrîn dețineau pămînturi nu peste Dunăre, ci în Transilvania. Cetatea de Bălț, Ciceul, în răsăritul Transilvaniei, Amlășul și Făgărașul în sudul Transilvaniei, sau stăpînite de moldoveni și de munteni. Mihai Viteazul, chiar dacă unii istorici străini, care nu înțeleg sau nu vor să înțeleagă istoria noastră, îl contestă o conștiință a unirii tuturor românilor, a realizat totuși această unire.

Poporul a fost acea forță permanentă care a înălțat din cînd în cînd cite un conducător să adune toate pămînturile românești într-o singură țară. Marea și adîncă conștiință a unirii a împins istoria noastră spre realizarea idealului românesc: o singură țară, un singur po-

por. Unirea sub Alexandru Ioan Cuza reprezintă un caz unic în istoria europeană modernă, cînd un popor deoacă prin inteligență și conștiință colectivă, planurile unor imperii! Într-adevăr de la Alba Iulia din 1918 a avut împotriva nici o mistificare istorică a nimănui. Rusinilor dictat de la Viena n-a zdruncinat conștiința românească. Dimpotrivă, a întărit-o și mai mult. Într-o parte furată din pămîntul patriei, oamenii au fost batjocorîți, hîțuși, arși, schingiuși și împușcați, dar nici un călău civil sau în uniformă militară de atunci n-a putut să ardă pe rug și să ucidă cu gloanțe conștiința românească a Unirii. 23 August 1944 a adus istoria noastră pe drumul ei cel drept pe care am pornit de atunci încoaec înțăriri de izbînda unirii pămîntului și oamenilor. României sub un singur tricolor atotbirător și atotstăpînitor peste veacuri. Conștiința unirii nu s-a manifestat, însă, numai la a avea o singură țară, ci a mers mai departe. Era nevoie și de slăgera granitelor sociale pentru ca unirea poporului să fie deplină. Partidul Comunist Român și-a luat această nobilă sarcină și a dus-o la îndeplinire. Sîntem azi un popor unit nu numai prin aceeași pămînt și aceeași limbă, dar și prin solidaritatea tuturor în fața revoluționarilor sardini ale țării pe calea ei spre marea civilizație a lumii de mine. Socialismul a așezat înaintea, diferențelor de singe și de clasă, unitatea de nezdruccinat a OMULUI cu un singur ideal: o lume mai bună și mai dreaptă prin muncă, dragoste și puritate.

Dan Tărcihilă

REPERE LITERARE CONTEMPORANE

EDIFICIU ISTORIC

Celul Zăpezilor de acum un veac al lui „Paul Anghel este interpretabil în și prin procesul istoric de așezare a unei noi geografii politice și culturale sud-est europene, odată cu prăbușirea Imperiului otoman. Într-unul din straturile sale întregul ciclu este o meditație despre plural și pluralitate. Lumea Sud-estului european, ne spune ciclul lui P. Anghel, are în fundamentele ei pluralul. Cu domnitorul savant al Moldovei, D. Cantemir începe să fiarbă cazanul istoric al Balcanilor. Este primul act din lunga serie a revoluțiilor naționale din Balcani.

Revoluțiile țărănești ale scribilor — lui Carageorghie vor clătina ordinea tenicilor din Bosnia și Hertegovina. O formă paradoxală va căpăta mișcarea ertistă purtînd pe o față a ei tensiunea ideii „politropilor” naționale ale Balcanilor, dar lăsîndu-se mistuiri, pe caleață față a ei, de mitul imperial al Bizanțului spre

Antologia „Luceafărul”

POETII ȘI PARTIDUL

Poporul — simplu numele-i rostește

De cînd e neamul românesc pe gle
Și mai departe încă, din strămoși,
El a știut în cinste să și-ți ție
Eroii bravi, bărboși curajoși.

Și fost-a dat, prin secolii, ca să fie
Aici, pe plai de doină, la Carpați,
Pe nesfîrșita dorului Cîmpie
Să-și spună viața ne-nfricăți bărboși.

Ca niște munți, prin veacuri, au trecut
Lăsînd statura vremilor pecete
Durerea gliei crîncen i-a durut
Și libertatea țării le-a fost sete.

Ei s-au numit Cel Bun și Cel Viteaz
Și s-au numit Cel Mare și Cel Drept
Cum îi păstrăm în suflețe și azi
Scriși în adîncul inimii, la piept.

Iar între ei, cu literă săpătată
În spațiul cel mai pur al noii vieți
E viața unui Om îngemănată
Cu gîndul țării liber și-nrăzînat.

El și-a unit destinul cu Partidul
El cu poporul are legămint.
Ca noul er pe care, construîndu-l,
El vede visul lumii luminînd.

Erou între eroi, un om ales
Istoriei să-i scrie noul mers
Adună țara de la muni la șes
Să-și poarte, liber, vrerea-n univers.

Om între oameni brav bărbat al gliei,
Pentru Partid trîind, pentru popor
El e chează că drumul României
Urca-va demn și drept spre viitor.

Poporul simplu numele-i rostește
Din mari orașe-n cel mai mic cătun.
Azi Ceaușescu, spus pe românește,
Înseamnă Cel Viteaz, Cel Drept, Cel Bun.

Și-n ceasul cînd ianuarie-ți arată
Lumina de-mpliniri, aniversară,
Sărbătorind un om vom spune: Iată,
Sărbătorim un crez mărț și-o țară.

De cînd e neamul românesc pe gle
Și mai departe încă, din străbuni,
El a știut în cinste să și-ți ție
Pe cei mai curajoși, mai drepti, mai buni.

Nicolae Dragoș

CONTINUITATE — UNIRE, AXUL ISTORIEI ROMÂNEȘTI

● Semnează: ● Vasile Netea și ● Florian Avramescu

(În paginile 4-5)

Continuare în pag. a 7-a

EMINESCU: «Opere» vol. XIII

u volumului XIII de Opere. M. Eminescu, îngrijit de D. Vatamaniuc, sîntem la capătul de drum privind publicistica poetului. Articolele de aici au apărut în Timpul, România liberă, Fîntina Blanduziei, între 1882-1883 și 1888-1889. Cartea confirmă dezvoltările estetice...

lucru lîmpe, de liberali, de pe poziții liberale, adică pe a folosi un limbaj de clasă, mai precis de burghez, de pe pozițiile ei și în folosul ei. Exegeza pe care o moștenim de dinainte de război asupra publicisticii eminesciene, asupra contribuției de analiză socială...

Romanul istoric, roman politic?

este Speranța un roman politic? Autorul lui, Mihail Diaconescu, răspunde ferm într-un interviu: «Da, este un roman politic», apoi își expune argumentele. Speranța ar fi un roman „despre conștiința politică, înțelegerea sa parte a conștiinței naționale și sociale”...

toși, că „fictiunea, alia cită există, pornește de la document și subordonată documentului”. Asemenea ecuații au prezidat, incontestabil, la elaborarea romanului Speranța. S-au ivit, aici, dificultățile cunoscute: abundența materialului documentar, semnificațiile bine știute ale evenimentelor...

IOAN ALEXANDRU: «Imnele Putnei»

Imnele Putnei (Ed. Cartea Românească, 1985) de Ioan Alexandru, prezintă o poezie căci de vreme ce liricii slobozise vaste cîntec Transilvaniei. Romanii și Moldovei a slăvi acum ireductibilul duș și spirit și tot ce poate fi mai nimerit. Poetul nu compunea, de altfel, cu ochii la hărțile geografice și cea ce părea o elogiu pentru lumea văzută era în ultimă analiză o întinsă iconografa...

maideit. Nu s-ar zice, așadar, că metamorfoza substanțială (care e de nedovedit) poate fi de spirituale, în desigur impresia este, dimpotrivă, că motivarea poeziei este, ori ar fi de simplificații, din punctul de vedere al formei, poezia de acum a lui Ioan Alexandru această corespunde, la un examen fără prejudecăți, cu alcăturarea ei substanțială, de formă indistinctă...

Un veac de neliniște

ascut pe meleagurile Bistriței, format la Cluj, Francisc Păcurariu și-a început activitatea publicistică și destinul de scriitor sub sensul unei profunde solidarități cu spațiul transilvan (vocea Versului și a poeziei). După o lungă carieră diplomatică și după o perioadă consacrată fenomenului literar al Americii latine...

Urmare din pag. 1
late de idee și faptă, totul semnificativ vechime lingă nouate, trănicio, totm închipuindu-se rotund ca într-un gînd mereu bun. Caravana noastră ceaștă era salutăta de cete de copii, de oameni aflați la ale lor cotidiane, oameni...

Uniti acum ca și întotdeauna
sau Jimbolia, sau pentru Agnita cea din centrul țării, sau pentru Iași și în cele din urmă pentru Iași, sau pentru Agnita cea din centrul țării, sau pentru Iași și în cele din urmă pentru Iași...

Artur Silvestri
latinitate numită pămîntul românesc. Esența umană a acestui pămînt este în stare de înclinație, în sentimente, în tot ceea ce azi e România împlinită. După un mileniu și jumătate de furtună, cronicarul putea să noteze înclinații despre nobila noastră stirpe...

Desen de Michaela Istrate
fel de emoționante cu cea mai veche fibră a noastră am avut în Bucovina, în Vrancea, în Onaș și Maramureș, în Argeș, în Gorj... Revenții înțeleg deplină de tulie cînd am putut cuprinde cu ochii, dintr-odată, o mare parte a pămîntului românesc...

INTELECTUALII ROMÂNESII

dan rotaru

Si orba neunire la Milcov si Carpati
Iar noi, pătrunsi la suflet de sfința libertate,
Jurăm că vom da mina, să fim pururea frați!

(Andrei Mureșianu, „Un răsuneț”,
21 iunie 1848).
„Dacă naționalitatea este sufletul unui popor, dacă cită vreme el păstrează acest semn caracteristic al individualității sale, acest spirit de viață, el este investit cu dreptul neprescripțibil de a trăi liber, unitatea națională este chezașia libertății lui, este trupul lui, tebuie să se căsădească să nu piară și să amortească, ci din contră să poată crește și a se dezvolta.

Unitatea națională fu visarea iubită a velleozilor cei viteji, a tuturor bărbatilor noștri cei mari care intrupară în sine individualitatea și cugetarea poporului spre a o manifesta lumii. Pentru dinsa Mircea cel Bătrîn și Ștefan cel Mare se luptară toată viața lor îndelungată și traseră asupra-le năvălirea îngrozitoare a turcilor, pentru dinsa Mihai cel Viteaz cade ucis în Cimpul Turda, pentru dinsa Șerban Cantacuzino bea otravă, pentru dinsa Horia moarte cumplită pe roata suferă. Desele războaie între Moldova și Tara Românească am rărită altă pricină; lupindu-se pentru supremație, aceste țări se luptau pentru unitate. Dar din nenorocire, domnii și boierii țărilor, inspirați de sentimentul egoist și individual, nu își ziseră sintem cu toții români, sintem cu toții frați, ai să ne unim țările împreună... Aceea ce conștina n-am putut isprăvi frăția o va face. Aceea ce velleozii noștri cei mari cu vitejia lor n-au putut, poporul armat și întărit o principiu o va putea!”

(Nicolae Bălcescu, „Mersul Revoluției în Istoria Românilor”, 16 septembrie, 1850)

„După secol de despotism și de îngosire națională și socială, toate clasele poporului român se intrunesc... Adunările — mume din 1857! Frăția românească renaste! Pe aceleși bănci și pentru aceleși mare scop: formarea statului român, se intrunesc, într-o stringătură de mină, domni, boieri și săteni. Atunce n-am mai avut a scrie istorie: am făcut istorie!”

Moldova, cu toată individualitatea sa istorică, cu toate interesele sale proprii, avind conștința marilor scrierilor materiale ce avea să facă în favoarea unei mari idei, este sublimă de abnegațiune! Ea se rostește unanimă în favoarea Unirii! Spre a ajunge la puțină de a se rosti liber, ea avea nevoie de a se lupta, și se luptă cu bărbăție și împotriva influenței active din afară din partea Turciei și Austriei, și în contra presiunii fără de margini a guvernului vitreg al lui Vologodici, ridicat calcașom cu mistimea anume de a combate aspirațiunile naționale... Protector activ și generos al acestor aspirațiuni a fost Napoleon III, cit a împărțit genul binefăcător al României. Rusia atunci își părăsise și ea politica greșită și se intruse la politica dreaptă din timpul tratatelor de la Kaniardji și de la Adrianopol. Alăturarea cu Franța, cea sprjină ideia Unirii, pe care deja o recunoscuse și o garantase în principiu prin Regulamentul Organic din 1832.

Și așa, renașterea României devine o realitate! De la 1859 pînă la 1864, ce n-am făcut! Alegerea unui singur domn pentru ambele Principate, și, în cinscând, ca consecință, Unirea țării prin plină și întreagă, secularizarea averilor, mănăstirilor inchinate și neinchinate, abolirea clăci (boieresc), improprietățile țărănilor... Și apoi, egala indrituire a tuturor claselor societății române, subragiu universal, instrucțiunea publică generală, grațiată și obligatorie; înarmarea întregii națiuni, ca principiu, și în fapt, o armată numeroasă și bine organizată, cum Dunarea de gios nu mai văzuse o asemenea din timpul lui Ștefan și Mihai! Și, mai presus de toate, năpădirea convenției de la Paris, incit ca mărgea autonomă țării, și, ca preambul la Statutul din 1864, Europa recunoscind România în toate drepturile sale de națiune liberă și autonomă, și înăuntru sfărâma oligarhia și chema un milion de țărani la viața politică și la propriele empații de legăturile clăcii și ale drepturilor feudale!”

(Mihail Kogălniceanu, Din „Prefața la croniclele României”, a doua ediție, 1872)

„Istoria românilor ne arată că Unirea a fost întotdeauna telul cel mai dorit al lor: de la descălecarea și pînă astăzi ea a germinat nu numai spiritul bărbăților acelor care a îndrăznit a sugera gloria și mărire pentru poporul român, dar chiar în spiritele acelor care nu s-au suit cu gindul decit pînă la conservarea gintel. Ori de cite ori viitorul a suris României, fiii ei nu au lipsit de a aspira către Unire. Radu Negru și Dragoș (realități sau legende) feceră Carpății și supunind unul cite unul Iliari, Buzi și urzitoi, burgravi, baroni sau domni feudali, au urzit Unirea; Ștefan cel Mare a încercat, Mihai a realizat-o citva timp în toată întinderea ei. Boierii țării și Divanurile ad-hoc au cerut-o la 1859 și la 1866; toți publicisții noștri au propus-o și la 1862 toate partidele au susținut-o și au impus-o.”

Unirea este efectul luptei seculare contra crotropitorilor, lupta prin care ne-am putut conserva naționalitatea. Ea este simbolul dorinței de a fi, granița ce-a mai puternică și temeinică în contra tendințelor și ambiguităților din afară.”

(Ion Ghica, Din „Convorbiri economice”, 1879)

„Tara este de mai mulți ani în durerile ce indrituiește o nouă viață în care are să intre. Trebuie să piară sau trebuie să petreacă ce urșita i-a însemnat în viitor. Acest fel e neatrănă sa. Nici o putere omească nu va putea să o oprască în mersul său, nici din afară, nici din intru. În desert țara a din liberă și zăis, fără principie, fără acțiune, s-au inchinat

Teodor Aman: „Hora Unirii la Craiova”

la vechii inimici ai României și ai libertății, ca să lupte împotriva regimului liberal. Nu vor izbuti nici calomniile lor asupra oamenilor onestii; nici argumentele lor străbălate și colipărești; și nici intrușile descusute și de gust prost ce întrebunțază; și nici lipsa totală de modestie și imprudență care le face să ascundă adevărul, fără a mai suferi în conștința lor inecată într-o turbare ce pare turbarea cineului în canicula; și nici cetele de dobitoace cu chipuri omești, unele amăgite, altele de rea credință, ce propagă către alte dobitoace și alți tilhari imperiul trecutului și pe boieri; în cinsmul îngrozitor cu care atacă noarea bărbatilor celor mai domni și mai onorați; și nici nepăsarea și singele rocu cu care lucrăază a cărîma țara în numele țării, a înegri adevărul în numele adevărului; și nici plingerile lor la Poartă, nici scrisorile lor secrete ce anunță că România nu mai este demnă să trăiască (pentru că nu sint ei la guvern); și nici hotărîrea ce parcă au luat de a face orice spre a ruina și ingenușchia patria nici coșurile de aur ce sint deschise, — și orice gîndesc, orice strigă, orice uneltesc, orice fac, nu le vor reuși spre a ține pe țărani în bicul lor și al arendașilor și pe poporul român ingenușchia înaintea unei clase de boieri corupți și degradăți și blestemați de Dumnezeu și de oameni!”

(Vasile Alecsandri, „Buciumul”, 1863)

„In epoca noastră, țările caută să se unească, inspirate de sentimente mai înalte și români din Valahia aleg Domn pe Domnul Moldovei de bună voie și cu inimile pline de speranțe în Unire.

Dar dacă bucuria și speranța prezidă și se varsă în banchetele și pe fetele poporului român și deputaților nației, durerea și desparerea în veșmint de dolu intră în lăcașul celor ce au supt viața și tineretea acestei nații în trecut. Cînd străinii înecă pămîntul nostru în caii lor călcău pe mormintele pămîntului nostru, fiii cei vitregi ai patriei eruu veseli în sărbătorile lor strălucitoare, căci singele țării curgea în cupele lor. Dar astăzi cînd nația se pronunță pentru unire cu Moldova, astăzi cînd nația începe să trăiască și se intrușează, el se gîndesc în inumerabile sur vor face să o ducă din mîni îndeplinire în serviciul unui vechi și înalt ideal, mai presus de o singură generație omească. Căci, dacă își au meritul în îndeplinirea unui astfel de fapt oricine, în orice timp, a scris un rînd, a făcut o faptă, a vărsat o lacrimă, sau a lăsat să picure o picătură de singe pentru dinsa, rămîne în cea mai mare lumină și o vrednic de cea mai mare laudă acel rînd de oameni care știe să prindă clipa prietnică și găsește în energia lui sufletească mijloacele trebuțoare pentru a-i zmulge tot ce ea poate să dea.”

(Dimitrie Bolintineanu, „Dimineața”, 28 ianuarie 1959)

„In dimineața zilei care va rămînea adinc săpătat în inimile românilor și pe paginile istoriei patriei noastre, seceră la Concordia mă chemat din nou și imi spuseră pentru prima oară că planul campaniei s-a schimbat și că candidatul partidului nostru renunță la onorurile tronului și ale domniei în favoarea principiului sacru al unirii în favoarea aleșului Moldovei. Cei mai mari din deputații aveau ochii înecăți în lacrimi de bucurie și feciere... Acum cată să ne facem cu toți datoria cea mai sacră, datoria ce ne impune binele și mărîrea patriei, ziseră unii din deputați. Noi vom propune această idee în Camera, pe cînd tu cu poporul cută să ne susțineri pînă la sfîrșit. Dar pentru că avem știra că în consiliul partidului opus s-a oțărît ca astăzi să întrebunțeze armata, de vom avea cu noi presiunea poporului poate vom izbuti... Către orele șase Camera procedă la votare. Momentul de astă dată era foarte critic, căci d-ăici atîrna soarta națiunii noastre, mîndra soartă de care ne bucurăm astăzi. Mă temeam de vre-un reghiu al antagoniștilor lor, de vre-o înșelătoare dibăce care se cheamă cusută politică dar care a curăț șarlatanie. Ce vrei, avîi să izbucnea de a mă îndoi, și aveam rațiunile mele pentru aceasta.

După ce înțilăi pe cei mai bravi din popo la temerile mele, după ce-i așezai pe la intrările Camerei ca să bareze iesirea deputaților înșelători la caz de necredință, apoi intrai în Camera care-mi era acum deschisă și hîndu-mi din căci, fără principie, fără acțiune, s-au inchinat

zultatul votării ca să pot da semnalul de destrucțiune sau de feciere...
Votarea se terminase, și acum începea a se scoate unul cite unul biletele din urnă: Alecsandru Ioan Cuza I, Alexandru Cuza, Alexandru Domnol Moldovei, Alecu Cuza, colonelul Cuza și alte așimenea denumiri cu care deputații exprimau numele înălmîșii sale demitorului nostru, urmate de urale, precum: spre mărîrea patriei, spre fecierea Românilor!...
Am triumfat, fraților! zisei.

Un amic veni cu o trăsură la mine și mă luă. In dreptul teatrului ajunserăm mulțimea care înainta înșoțită și de două batalioane de soldați cu care fraterniza; mergea pe la locuțele deputaților să le mulțumească. Sosirea mea de mare prefacecă suferințele. Căci, se în veselie și unii din domnii ofițeri care conducea ostrea, veniră ca să mă roage a interveni la popo ca să le permită a se retrage la cazarmă, fiind toți soldații foarte obosiți și nemuncați. Cerui aceasta bunului popo, și el mi-a acordat fără opunere... Iată singura pagină feciată a vieții mele!”

(N. T. Orășeanu, „O pagină a vieții mele”)

„Cu un singur lmn de dureroasă nădejde, România unică, măcar în cuprinsul îngust de la Carpați la Dunăre, era salutată de toți aceia care știau să cinte sau să vorbească în acest an de mare prefacecă suferințele. Căci, se în sufletul conducătorilor unui popo, în chip mai limpede, și în chip mai umbrî și mai slab în sufletele celorlalți, cari ogîndesc totdeauna mai palid concepția frunțurilor, odăci eu, va să zică, în conștința deplină sau în slabul instinct care nu poate vorbi încă, se întemeiază o stare de conștință... toate fi sigur ordine ca această stare de conștință să schimba ordinea materială care nu este altceva decit un coeficient al celui din urmă... Schimbările cele mari sint cele îndelung pregătite, acele pentru care s-au dat multe lupte și s-au dăruit multe suferințe, acelea a căror realizare a stat multă vreme în crezul unui popo, în rugăciunea lui de dimineață și seară.

Și țărani și se coboară oamenii Unirii prin aceea că ei au stat numai în cîna feciată a îndeplinirii în serviciul unui vechi și înalt ideal, mai presus de o singură generație omească. Căci, dacă își au meritul în îndeplinirea unui astfel de fapt oricine, în orice timp, a scris un rînd, a făcut o faptă, a vărsat o lacrimă, sau a lăsat să picure o picătură de singe pentru dinsa, rămîne în cea mai mare lumină și o vrednic de cea mai mare laudă acel rînd de oameni care știe să prindă clipa prietnică și găsește în energia lui sufletească mijloacele trebuțoare pentru a-i zmulge tot ce ea poate să dea.”

(Nicolae Iorga, Din evintarea „Unirea Principatelor — 1859”, 1909)

„Am înțeles, fragmentar mai înțil, limpede mai pe urmă, că în oceanul zbuciumat al omenirii noi sintem o insulă cu floarea el deosebită și că a îngădui să se distrugă acea insulă însemnă a tolera un furt în atelierul de creație universală. Această convingere, rămasă din părinții, noi am sluit-o fără ezitare, sub un du-i toate enefigile noastre... În curînd mi-am dat seama că tot clocoțul nostru tineresc nu era decit o parțică din funcțiunea organică a marelui tot. Neamul întreg își insurise în linie de bătaie puterea lui. Cînd, acum douăzeci de ani, am trecut pentru înțila oară în București simțind în toată ființa mea dezlîntîndu-se fiorii grănelor, privind împrejur am priceput că în proporții mărîte, și acolo se cîntă același cîntec larg cu ale cărui cadente eram obișnuit și noi în subșolul de la Budapesta... Ideia națională la noi, pornind din conștința organică a unității pe care au păstrat-o masele anonime totdeauna, s-a desfăcut încetul cu încetul, a curcit toate mînișile și a devenit suprema noastră aspirație!”

(Octavian Goga, „Ideia națională”, 1927)

dini nici în următorul mileniu. In 1845 era limitat la 62 de lucrări (Hédouin), în 1928 la 200 (Louis Reau), în 1970 la 211 (Camesasca), în 1973 la „39 sigure și 100 atribuile (Jean Ferré) Opera autorului Imbarcării pentru insula Citera (Luvru) și al Firmei lui Gersaint (Charlottenburg, Berlin) nu merita, desigur, să fie tratată ca obiect din depozitul istoriei artei. Considerînd-o prezentă vie într-un context artistic condiționat de o cultură și un gust că marchează încă spiritul artei. Modest Morariu a recordat Istoria sensibilității contemporane la un tip de sensibilitate aparent avus. Există recurențe, ne lasă a înțelega autoul. Într-un text fermecător prin nonsalanță dar și prin sargătețea stimulatoră a observației, de cele mai multe ori de gravitate continuată și usor sarcastică. De ce era necesar sarcasmul? Aceasta este altă întrebare. Oricum, bietul Watteau un om de bine și un artist mîr precoc, fără a avea timp și fără a dori să „deatonu”, a supraviețuit și el criticii sociologizante care prin dapa temutică a lui Maxime du Camp îl caracteriza în... 1855 în Les Debats: „...Watteau, Boncher și tutti quanti care sluceau cu măsărilor lor instinctive depravate ale acelei societăți putrede ce se destrăma din feciere”. Afirmății incitante, de acest tip, provocă ulterior curiozități, stimulează verificări, generează radiografi critice. A lui Modest Morariu are meritul esențial că face din artist membrul unei civilizații. Limita temporală a acestora, se știe, este meru elastică.

Grigore Arbore

Lacătul florii

Poezia, ca o vînzare sau ca un schimb în care singele nostru adormae.
Poezia, recul unei arme pe-al cărei tir eu sufletul azi mi-l tot plimb.

Și nu pot spune că-mi lipsesc martorii acestei zboteri care mă doare.
Poezia — lacătul ce-nucie miosu-n floare.

Singele meu

Singele meu desenează hărti, inventînd capitale, pune umbre lucrurilor, trage tristețe dincolo de cortine, aduce-nserare peste temple obosite, peste mușchi ce pocnesc ca adăgonele-nține.
Singele meu toarnă ris peste lacrimi și-atinge cu poezie miezul de noapte.

Dialect

Și totuși n-aș zice că toamna aceasta n-am mai înțilnit-o cîndva.
Undeva, într-o altă viață, pesemne, în aceiași copaci ne ardea.

Probabil numai decorul e altul, probabil că acum ne doare mai mult, dar aceasta nu depinde de mine, care știu în dialectul culorii să-ascult.

Statut de poet

Trenul care cară visuri spre nord, paharul în care se-necă privirea celui ce n-a fost primit pe vapoare

ștefan bratosin

Pilde despre

patria mea veșnică

Patria mea veșnică a ajuns pînă la delac înfîlmătoare plămădire de carne și oase care imi poartă numele nu print-o încrușare de străzi sau o înțilnire de sentimente nici prin voia sau nevoița cuiva ci prin jertă cumplită și sfîncă și chiar din Cuvînt singe curgînd

II

veșnicia Patriei mele nu poate fi tulburată nici cu pietre nici cu ură nici

Voința poporului

Urmare din pag. I

apare acum faptul că fruntea și privirea luminată a Brăncoveanului nu s-a înțilnit și impletit prietenos cu gîndirea (vechină ca timp și loc) cuprinzătoare, cutezătoare și înaltă a lui Dimitrie Cantemir, alegină mai lesne, mai necuțat și mai păgubos — gîlcăg. Ori că lucrează bună și statornic de citori ai culturii românești săvîrșită și înțocmită de Matei și Vasile (Basarab și Lupu) a fost umbrît și intruciva stricată de încrușări învîrșite de oști, sinețe, buzdugane și junglere sau că de atîtea ori atîtea mîni domnești au pregătat să se întindă peste apa pușină ca o părere a Milcovului.

Aveoic de inchipuit sint și santinelele-grăniceri rînduite de-o parte și de alta a rîului-pirului. Să nu-și fi întins peste apă o ploscă de vin de Odobești ori Drăgășani? Să nu-și fi imprumutat cite un fir de tutun pentru țigă? Să fi putut stăvilii pasul furșat și galeș în fața serii ori noșții, ori șoapta înfocată de dragoste

la bord, pasărea cu zborul uscat de secetă, telefonul ce nu-și amintește numărul, plasa în care se prind numai ochi, pe toate le simt fringîndu-mi umărul.

Cute pe suflet

Ce frumos te silabiseam, vocală cu vocală, după-o schemă precisă I Palmele mele îți știau trupul pe dinafară și aveau curbura deschisă.

Te-mpărțeau egal între ziua și noapte, fără să te dispute. Și asta pînă cînd pe suflet și-au apărut o mie de cute.

Ea

Ea duce toamna de mină, o plimbă prin octombrie, ca prin parcul memoriei. Prepară cuvinte din vocale și din consoane, repară copacii, sprînjî muntele cu existența ei din care din cînd în cînd mușcă o carte.

cu visele nici cu strigăte pentru că veșnicia nu poate fi atînsă cu lucruri vremelnice

III

tainele și iubirea răspuns își găsesc în Cuvînt către mine și de la mine
Ei duce în fiecare creangă a copacului veșniciei Patriei mele

IV

prin trupul părinților a curs veșnicia Patriei mele
în piept la mine aflată acum ca un hor și mă șilesc să-l merit

V

cînd peste baabe se răstoarnă pămîntul și peste privire plou se abat cînd trupul singe pe străzi își vorbește simțindu-se piatră sau noaptea în piept te lovește cu frînturi de catarge
Patria mea veșnică singura speranță rămîne

VI

în Patria mea veșnică lumina sporește la fiecare pas drept pe care eu și tu
il sprînjim pe baricadele dragostei

plastica

Watteau și limitele elastice

Tînd să dispară din critica de artă tot mai mult prejudecățile în virtutea cărora statutul de mare artist este asigurat implacabil de victorie și arăvinită în permanență și din cînd în cînd cite un fascicul puternic de lumină proiectînt în trecut ne aduce aminte că fără a fi forța comparabilă trebuie să luăm aminte la anumite îndepărtări. De pîlă acestu a lui Watteau pe care o repară curte amuzat Modest Morariu. Într-o carte acurată recent la Meridiane (colecția „Clasicii picturii universale”) și care trebuie considerată în perfectă sintonicie cu o mai largă misurare europeană de nevalorare a perioadelor barocului matur și a tranziției spre rococo. Coincide în linii mari în Franta intervalul cronologic respectiv cu un moment de ostensie la ostențialele clasice a domniei Regelui Soare, cînd fastul este impregnăt de galanterie, cînd „imaginația” în ofensivă afirmă o artă publică în locu — ca să folosim termenii autorului — artel aulic. Judecarea critică ghidată de gust își face acum loc în detrimentul rezulșilor sta-tonice în numele unei raționalități în ai cărei aștrîbi se eriau maestrili academici. Watteau trece în viteză pe

lingă Academie. Trăiește outin (1684—1721), schimbă multe locuine, probabil că se plietese, ca mulți alții — în special aristocrații scosi în afara jocului politici și rumați economic — să-tul să trăiască o epocă ale cărei eroice aspirații deveniseră un ritual de operetă prezentat cu mare pompă pe scena europeană. Nu violanță prea mult, îi urăște pe medici, este mizantrop și pesimist și ca atare nu-l mai rămînea „cu o împlinire deșit visul într-un spațiu ideal, elegant și aristocratic, tocmai ca să răscumere o condiție umană atît de precară și deștată de el însuși” (p. 11). Personalul și arta lui i s-au potrivit precum o mănăș la lui Modest Morariu care îl pîndeste cu o simpatie sarcastică la fiecare colitură a vieții. Are dreptate și autorul: unori personalul își trăiește artă de bine artă înțil ea nu trebuie explicată foarte mult. Si de altfel ce să explici în hătîtul acesta de neînțelegeri asupra operei unui artist dispărut abia de douăzeci și opt de decenii? Un text pe linia criticii descriptive-atribuționiste ar fi riscat să bată apa-nă piuă atîta vreme cit lipsa de consens este flagrantă. Critici de marcă au dilatat și desumflat corpus-ul operei lui Watteau într-o manieră care nu lasă speranță pentru certitu-

muzică

Centenarul Operei Române

„El bine, fără clasă de ensemblu, fără catedră de declamațiune muzicală, fără obicinuință de scenă a citurului din execuțiuni. Linda din Chamounix, intrădusă în românește, s-a cîntat pe scena teatrului nostru cu un succes de care ar fi fost invidioase trupele cele mai bine asortate cu elemente, și a produs publicului iubitor de musică și intruciva animați de sentimentul național un entuziasm indescriptibil. Să nu se uite niciodată că inițiatorul acestei festivități a fost Ștephănescu, pentru care nu ne vom putea o recunoștință mai adîncă” (extras din cronica semnată de Dan Dry, în „Doina”, nr. 41 din 1 iunie 1885, pe marginea spectacolului care marchează începuturile teatrului liric românesc, citat din cartea George Ștephănescu de Carmen-Antoaneta Stoianov, pag. 45, ed. Muzicală, 1981; tot de aici reproducem: „...în seara de 8 mai 1885, luminile scenei învăluie prima trupă română de operă ale cărei elemente, cu excepția Charlottei Leria și a lui Ștefan Iulian, erau toate formate de George Ștephănescu”).

Pe marginea acestui subiect, bibliografia de specialitate este deosebit de vastă. Din toate apărîșile se desprind de însă ideea de depășire a unor greutăți materiale deosebite, a unor iner-

a evenimentului, receptat ca atare de mulți contemporani — de asemenea, muzica de scenă națională și interpretarea (cu titlu însă de fapt rar) a unor creații în limba română precod această memorabilă dată prin muzica de scenă și vodevilurile semnate de autori ca Alexandru Flechtengacher, Tudor Flondor, Iacob Muresianu, Eduard Wachmann, Ludovic Wies și mulți alții, creatori care nu s-au mîrginit să scrie partituri cu rol secundar, fiecare nouă creație pîlînd un important tribut profesionalismului. Tot în perspectivă istorică, trebuie adăugat că pașii acelor vremi au dus la o înflorire fără precedent a școlii de canto românești: nume ca Harelchia Darlee, Zina de Nori, Margareta Jamanli, Ion Băjenari și mulți alți mari cîntăreți au contribuit substanțial pe scenele naționale și internaționale deși inițiativa lui George Ștephănescu — în fața adversităților morale și materiale, nu a durat mult pentru ca opera să renască însă, de data aceasta sub actuala ei formă, în 1921, (re)aparîșie legată strîns de bașgheta marelui George Enescu. De așcheta momentului legăm al treilea punct de referință în devenirea acestei atîte populare instituții: cultivarea reper-toriului național. Opera Română a fost permanent o poartă deschisă pentru creațiile românești de valoare și este mai mult decit semnificativ faptul că, de apeguel valoric al unui flux creator continuîndu-se fertil pînă în zilele noastre, se leagă numele lui George Enescu și al capodoperei sale: Oedip.

Viorel Crețu

UN INTERVIU NECUNOSCUT

anul trecut la Editura Smena din Bratislava (R.S. Cehoslovacia) a apărut o incantantă și masivă carte de dialoguri cu 50 personalități ale literaturii europene. Cartea, alcătuită de prozatorul și publicistul slovac Lubos Jurik, poartă un semnificativ titlu: Nepokojne dialogy - Dialoguri neliniștite. Printre numeroșii scriitori de mare a birinului continent (de pildă Abramov, Bondarev, Leonov, Mielajaitis, Rojdesvenski, Sklovski din spațiul limbii ruse, Hervé Bazin, Romain Gary, Le Clezio, E. Robles, L. Aragon, Françoise Sagan, Georges Simenon din...

COMPLEMENTE LA CUVINTULUI

VORBESTE POETUL ROMÂN NICHITA STĂNESCU

Locuinta poetului român Nichita Stănescu (născut în anul 1933 din piața Amzei în centrul Bucureștiului este modestă: un fel de mobilă veche, probabil de consignație, pe peretele camerei de lucru o enormă pictură abstractă în care predomină culoarea neagră, mai puțin cărți de care te-ai fi așteptat. Fața lui trădează o viață zburcumată: riduri adânci, ascuțite într-o mimă obosită, ochii neliniștiți, părul lung, cărunt deja, bărbia cioplită. Nu bea, în schimb fumează mult.

Fotografie de Vasile Blendea

tele sint doar niște semne, și schimbă mereu sensul, se împletesc și cuvintul devine doar imaginea din oglindă a expresiei - adică necuvintul. Cum vă puteți baza pe ceva atât de vag, imprecis, mistic, cum este cuvintul? Neînțelegem și despre faptul că cuvintele sînt compuse din litere, și dacă ar trebui să ne ocupăm și de litere, ar leși o harababură în lume. Cuvintul și necuvintul sînt ființa creatoare a poeziei, determină sensul lucrurilor în sensuri care sînt ascunse în spatele cuvintului, care se ascund după cuvinte, care au dimensiuni nebănuite, cosmice. Comunicarea nu de curge doar prin intermediul cuvintelor ci și în afara vorbirii, și din această cauză și poezia este o încercare de a surprinde, ceea ce este în afara acestei vorbiri, poezia este o luptă continuă cu cuvintul, iar și iar ating la primă idee, de la care am plecat: poezii nu există, există doar taina poeziei.

L. J. - Sigur, nu vă veți supăra dacă nu voi fi de acord cu ceea ce mi-ați spus, dar nu acesta este sensul dialogului nostru. Desi... poate că și este. Dar pentru faptul că dv. sînteți totuși poet și în viața dv. se pot găsi toate elementele determinante în urma cărora cu siguranță putem spune: iată, poetul! Nu puteți nega propria dv. evoluție ca poet, așa căle de la cele bănuite la cele clarvătoare.

N. S. - Tin la cele spuse de mine, desli, într-adevăr, nu acesta este sensul dialogului nostru. Dv. vă referiți mai ales, dacă am înțeles eu bine, la evoluția poetică. Am să încerc să vă explic acest lucru. Elev fiind, mă întorc de la un meci de volei și ajuns acasă îmi spălau minile la fîntînă. Deodată am aflat că minile mele sînt absurde. Acestea erau de fapt minile mele, dar eu n-am mai fost eu. Deci m-am întrebat: ce sînt eu? Cine sînt eu? Treptat am început să simt nevoia să observ pe om. Prima dată din afară. Apoi dinlăuntru. Am început cu durerea; dar nici durerea nu se confundă cu omul. Poate constința? Poate. Cu timpul, întrebările mele despre propria mea identitate deveneau și mai ardente. Mă gândesc că aici undeva începe autoconștințarea mea poetică, deci ceva ca o primă etapă a evoluției mele poetice. Probabil că nu voi fi departe de adevăr dacă voi spune că prin această etapă trebuie să trecă marea majoritate a creatorilor adevărați. Un alt element determinant, cum ziceți, este evident tema. Adevăratul contact cu poezia l-am simțit atunci cînd am început să mă ocup cu tema infinitului și a vesniciei. Nici nu atît din punct de vedere matematic, sau fizical, ci estetic. Indiferent de ce se află deasupra punctului zero, deasupra nimicului, este infinit, are caracterul infinitului. Apoi am cugetat cum în acest fel: cuvintul se găsește la frontiera între aceste două noțiuni. De aceea el este imperfect. Nu poate fi perfect. Dacă autorul reușește să apropie cuvintul de sensul lui exact - în corelație cu alte cuvinte - atunci din el va grăi poezia. Și o altă etapă a acestui drum este simboza personalului cu impersonalul, intimității cu universalul. Mă gândesc că atunci cînd un lucru pur personal, lăuntric chiar, întim, devine în același timp de importanță universală - atunci din nou grăditește poezia. Și invers: dacă universal, cosmic, vesnicia și infinitul se transformă în ceva personal și lăuntric, atunci autorul devine un mediu al poeziei. De aproape zece ani scriu un edificiu poetic, care - dacă voi reuși - va avea titlul „Poemul impersonale”. Astfel arată biografia mea poetică.

L. J. - Mi-e frică să nu facem o greșală:

privim poezia de parcă aceasta ar fi problema relației poetului față de el însuși. Poezia este însă, permiteți-mi să afirm acest lucru, problema tuturor. Poezii n-o scriu doar pentru ei, ci mai ales pentru cititori. Deci să privim poezia în esență, să parie: și simț de la înseamnă poezia pentru poet. Inseamnă ce înseamnă ea pentru cititor? Cum acționează ea asupra acestuia? Ce sens are ea de fapt?

N. S. - Deși aceste întrebări ale dv. par foarte simple, ele sînt însă foarte dure. La nici una din aceste întrebări nu se poate răspunde nicicînd afirmativ, nici negativ. Dacă aș începe să exagerez meritele poeziei, asta ar fi o demagogie, dacă le-aș nega, prin aceasta s-ar pierde iubirea mea pentru poezie. Asta nu înseamnă că evit răspunsul. Numai că mi-e frică, că n-am să răspund exact. Poezia, prin prezența sa, prin ființa sa, n-a provocat niciodată moartea. Ea este viața. Dacă știința, uneori provoacă indirect moartea, arta trebuie considerată drept ceva ce este chiar o parte a eticii. În acest sens estetica trebuie considerată drept forma superioară a eticii. Spun: poezia este viața. Ce sens are poezia... Și ce sens are viața.

L. J. - Turgheniev a scris o povestire interesantă, „Faust”, sub forma a două scrisori, această povestire descrie cum Faustul lui Goethe a cauzat moartea moartei unei femei... Nemaivorbind și de altă operă a lui Goethe - „Sufărînțele tinărului Werther” - sub influența căreia ciuiva fineri bărbați au terminat voluntar cu viața. Și dv. spuneți că arta pricește moartea...

N. S. - Și nașterea este uneori cauza morții. Vreau să vorbesc însă despre esența problemei: estetica și etica, care pornesc de la artă, n-au un caracter de legiuitori. Ba invers, așa putea spune că o nouă operă de artă distruge vechile legi și creează altele noi. Să zicem că un epoc se compune din mult sau puțin, dintr-o însușire întimplătoare a evenimentelor și ce altceva este întimplarea, dacă nu o încălcare a legii? Ce poate fi mai tragic ca moartea întimplătoare a lui Oedip? Poezia este dimensiunea atotcuprinzătoare și astfel ea antecipează și tema morții. Cînd l-ai amintit pe Goethe, acest lucru doar subliniază forța emotivă a poeziei. Inseamnă poezia nu conține nici o altă forță decît această activă a simțurilor. De fapt noi nu putem să înlocuim forța afectivă a poeziei cu o altă forță, dar nici cu o altă forță sau putere. Atunci n-am mai vorbi despre poezie.

L. J. - Deci poezia are măcar puterea de a influența destine individuale?

N. S. - Mi-e teamă că nu. În ceea ce mă privește poezia nu este estetician. Încerc să pornesc de la realitatea lucrurilor, din practică, și să pun de acord materialul cu ideea.

L. J. - Deci sînteți un sceptic.

N. S. - Aceasta este părerea dv. Eu sînt un om liniștit în exprimările mele.

L. J. - Dacă poezia, după părerea dv., nu influențează destinul individual, cu siguranță ea face măcar suportabil acest destin. Să zicem că în momentele grele ale vieții, în situațiile neplăcute din viață și poate că față-n față cu moartea...

N. S. - Dacă omul se trezește față-n față cu moartea se gîndește la alte lucruri, nu la poezie. Nu știu să vă spun dacă poezia face suportabil destinul uman. Nu prea-mi vine să cred acest lucru. Poezia este ca mireasma floarelor și poezia este ca mireasma florilor, usurează cuiva ceva? Cînd am avut greutăți, cînd am dus-o foarte greu sau cînd am fost foarte grav bolnav, cînd mi-era o frică îngrozitoare, atunci consideram existența umană dintr-o viață, viața mi se părea fără sens. Atunci poezia mi se pare în vecinicia pe care mi-a apropiat-o poezia. Paradoxul ființei umane constă în faptul că existența este îngrădită de posibilitățile biologice ale trupului, pe cînd creierul omului, sufletul său sînt spre vesnie. Dar poezia nu este o garanție nu este neputincoasă. Pur și simplu sîntem muritori. Poezia are probabil o altă mențorie: este ca un dez de seară după ce ne întorcem de la lucru, curățî, înlăturî jezul de pe culoarea genșii a creierului. În ciuda faptului că poezia este în rolul poeziei, în viața omului realist, mă gîndesc totuși că fără poezie viața omului n-ar mai avea nici un rost.

L. J. - Aceste cuvinte, într-o oarecare măsură, contrazic, afirmațiile dv. de dinainte: pe de o parte puneți la îndoială forța poeziei, pe de altă parte vorbiți despre acțiunea ei categorică.

N. S. - Ca să nu ajungem la o neînțelegere. Într-adevăr mă gîndesc că fără poezie viața noastră n-ar avea nici un sens. Mă gîndesc la poezia în ce-mai vîrg sau în ce-mai garat nu este poezia. Dacă omul n-ar fi capabil să perceapă frumosul, armonia, taina lucrurilor - adică poezia, probabil că s-ar transforma într-un robot. Pe lingă toate acestea, sint cuvinte, capacitatea omenerii de a percepe poezia în ce-mai vîrg sau în ce-mai garat nu este această poezie și influența istoria sa și va transforma măcar un singur destin individual. Dumneavoastră vă gîndiți probabil la poezia scrisă, la literatură... pe cînd eu am vorbit despre poezie în general. Dar bine. Lucrurile sînt mai complexe. Faptul este că în literatura a acționat puternic atitudinile mele vitale s-au format sub influența poeziei citite și sub influența propriei mele creații. Inseamnă n-a fost doar literatura care m-a format: totuși este aici și educația, societatea, tradiția, instinctele și înseamnă hotărîrea înseamnă literatura este ca hotărîtoare. Desigur, la fiecare-i altfel. Am să vă povestesc ceva din experiența mea cînd am fost elev de liceu. Profesor de literatură română mi-a spus că dacă într-o săptămîna n-am să citesc „Luceafărul” lui Eminescu, voi repeta anul. Eu am fost elev puțîn. Poezia am învățat-o cu dinții înceștați și cu un sentiment de ură. Am primit o notă de trecere. Peste cîțiva ani mă plimbam prin parcul societății unei femei: amîndoi eram speriați unul de celălalt. Nu știam ce să vorbim. Nici nu știu de ce am început să-i recit „Luceafărul”. Anii de zile aceste strofe au zăcut în memoria mea, fără ca eu să știu de acest lucru. Cînd am terminat de recitat, am simțit că sînt palid, că am devenit - într-un fel zis - astelat. Am strigat, am fugit, am lăsat fatiga acolo, se uita după mine că după un nebul. Deodată am aflat că imensitate ascunde în sine poezia, ce forță înfrînătoare conține, cum se transformă destine: această experiență a anulat toate celelalte experiențe. Acesta-i răspunsul la întrebarea dv. Desigur - această experiență mea, un altu ar trece nepăsător pe lingă acest poem.

L. J. - Forța și acțiunea poeziei pot fi și amăgitoare, înșelătoare... Nu numai pentru cititor, ci și pentru poet. Vreau să vă atrag atenția asupra acestei probleme, dacă cunoașterea poetică a lumii sau cunoașterea lumii prin poezie - este aceeași cu cunoașterea ei obiectivă? Aceasta divergență, dacă o putem numi astfel, este prezentă în mai multe opere ale dv., mai ales în volumele „I. Elegii”, „Necuvintele”, „Epica magna” sau „Noduri și semne”.

N. S. - Aceasta este o problemă foarte, foarte complicată. Risc că o voi simplifica, sau mi-e teamă să n-o vulgarizez. Cumva. În principiu se poate aplica ideea de dinainte, că poezia și literatura sînt unu din factorii care-i formează și determină pe om. La fel pot spune că cunoașterea poetică a lumii, cunoașterea lumii prin literatură și cu ajutorul ei, este doar unul din aspectele cunoașterii, este doar o singură pietricică dintr-un mozaic, în nici un caz nu putem să avem pretenții la o cunoaștere complexă. Desigur, în cazul meu, aceasta este mai ales

Prezentare și traducere de

Ondrej Ștefanko

Continuare în pag. a 7-a

REPERE

LUCEAFĂRUL

Cu prilejul centenarului apariției „Luceafărului”, poema eminesciană este publicată la Editura „Cartea Românească” într-un volum monumental. Textul acesta emblematic pentru poezia eminesciană este tulburător la fiecare lectură nouă, însoțit fiind de toate semnificațiile destinului pe care l-a cunoscut autorul său, încă puțin descifrate de noi (implicațiile unor ipoteze avansate de N. Georgescu în numărul trecut al revistei „Luceafărul” sînt aproape incredibile în realitatea lor). Editia de la „Cartea Românească” propune și nouă versiuni străine, semnate cel mai adesea de nume prestigioase, clasificate încă în timpurile lor. Ne-a făcut plăcere să regăsim semnătura unuia dintre marii învățați ai acestui secol, H.G. Siruni, al cărui text este pentru noi ezoteric, deși nu ne îndoiem de valabilitatea lui, cunoscînd scrierile și proprietatea stilistică și istoricului și savantului armean. Dintre numele noi, l-am remarcat pe Dan Caragea, autor pe care nu am ezitat să-l propunem de acum atenției cititorilor, prezicîndu-i un frumos viitor în domeniul traducerilor. Versiunea portugheză este, asemenea și mai departe a fi cea mai reușită din cele verificabile de noi: „Como nas lendas, uma vez, / De estirpe imperial, / Amosa, / Era na sua altivez / Una donzela formosa... / E moça entre os seus encantos / Tinha virtudes das más belas, / Como a Virgem entre los santos / Ea lua entre as estrelas, // E das arcadas trônicas / Dirige o passo p'ra dentro / E anda canteilhando mais, / O Astro espera a donzela...” Un debut stit de promitător ne îndreptățește o încredere critic de mare. A semna alături de poezia lui Petru Mihai Gorcea este neprevăzută de vers eminescian nu a ezitat să se conducă după criteriile pline de risc. Încercînd să „construască” o ediție comemorativă, cu atribuțiile sale de „lux” și sărbătoare ochiului, a făcut apel la un text introductiv în stil de „discuție” critică, aproape jurnalistic, interesant ca punct de vedere, dar improprie întru deosebit în imaginile de curiozitate text omagiale, se încearcă o „noitaie” ușor stridentă, cu referințe polemice și cu opinii pe puțin verificate. Din punctul nostru de vedere, editorul a vrut, în acest fel, să transforme „Luceafărul” de la Cartea Românească într-un prilej de receptare vie a textului eminescian, iar nu doar într-o formă repetitivă, o reluare a aceluiași

pre-convingeri care ne-au dezobănuit de fapt să mai gîndim. Riscul lui Vasile Vlad și al lui Petru Mihai Gorcea este unul nobil, chiar dacă împins puțin prea departe. Tot așa, alegerea lui Dan Caragea, alt de felicită, de data aceasta, cit și reproducerea unui text în armeană (oare cine o fi tradus „oreafă”? Probabil că în această ocazie a avut în vedere un rol al numelui lui H.G. Siruni, pentru care noi înșine avem un adevărat cult. Existau versiuni și în alte limbi de mare circulație, sau cu rezonanță prestigioasă, cum ar fi de pildă sanscrita... Prima traducere reproducă aparține mult regretatului Corneliu M. Popescu, nu ține pînă la jumătate de vreme pentru literatură românească și pentru domeniul artit de captivant al echivalentelor străine. Traducerile sale în engleză au fost înconcutate postum și cu un prețiu, care îi poartă numele, dacă nu ne înșelăm. Reproducerea textului său are și o valoare de omagiu pentru efortul său remarcabil, deși spunem cîștit că nu răspunde gustului nostru: „Once on a time, as poets sing / High tales with fancy laden, / Born of a very noble king / There lived a wondrous maiden” Versiunea germană este deosebit de interesantă: „Es war wie einst im Märchenland / Und war wie nie geschehen, / Aus hohem, kaiserlichem Stand / Ein Märchen, schoch zu sehen, edelstet Ethen, einzig Kind, und war / Hold unter Irreseligkeit, / Maria in der Helligen Schar, / Der Mond in Sternbereichen” Traducere de Gheorghe Ștefan. Corneliu M. Popescu nu este mai bine nici în italiana lui Dragoș Vrăncănuș și al lui Mario de Michel: „una stupenda fanciulla di tanta regale” Esperion se adresează de fapt Cătălinei: „Tu sei ancora bambina, ecco tutto”. Am luat un singur element de „mister” și frumusețe care poate tulbura o oricînd critică modernă, prima strofă, cu mătreața deschiderii ei de poartă împărătească spre o altă lume. Limbile au destul și flința lor, discernabilă numai în asemenea versuri. Cînd să spună altfel: „A fost odăată ca-o poezie, / A fost ca nielodată, / Din rude mari împărătești, / O prea frumoasă fată” Traducerea lui Ștefan Ștefan: „Comme dans un beau conte, / Une belle fille de rois: / A ce qu'on raconte” (versiune Mihai Bantăș). În limba lui Baudelaire trebuia răsunat și frazare mult puțin senasă o deschidere către tainele care pot fi exprimate la conștința stilului claudelien cu inspirația romantică a lui Nerval. În traducerea noastră am păstrat în mare măsură sensul și forța expresivă a poeziei eminesciene, capacitatea sa de a vorbi, inspirat, în grațiile lumii.

Aurel-Dragoș Munteanu

Cuvînt despre oastea lui Igor

Ce importantă a avut Cîntarea României pentru opera lui Eminescu în literatura noastră, a avut pentru epocă și Puskîn poemul „Slovo o polku Igorev”. Redescoperit în anul 1985 la Măndăstirea Măntulorului din Iaroslavl împreună cu vestitul poem epic bizantin „Digenis akritas”, tradus în sloabonă, Cuvîntul poetului anonim asupra expediției lui Igor este o doxologie cruciată de o mare frumusețe reînviind în imagini de curiozitate convîngător epoca preromolă, cea dintîi unitate intru spirit pe pămînt rusec înfăptuită de Vladimir cel Sfînt și cel ce i-au urmat în veacul al XII-lea.

Se împlinește astăzi sute de ani de la desfășurarea evenimentelor aduse în cîștință prin acest poem tradus în nemurătoare limbi, intrat în conștința scrișului clasic și modern al marii literaturii ruse. Am avut bucuria să mă apropiu de sufletul acestui poem, de veacul ce-l evocă în istoria unității rusecilor a Patriei lui Puskîn și Rubliov, a lui Teofan Grecul și a lui Dostoietski prin mijlocirea celor două traduceri în limba română existente pînă acum și tipărite, cea dintîi datorită lui Alexandru Pașcanu, din Cîntarea României și publicată în anul 1885 cu prilejul împlinirii a 700 de ani de la desfășurarea evenimentelor mutate în cînt, cea de a doua intru o nouă traducere făcută de poetul Mihai Baniuc, apărută în trei ediții între anii 1951-1954.

Mai am în față de asemeni de ultimă oră aparuta traducere a revistei „Moldova” din R.S.S. Moldovenească îngrijită de poetul George Meniuc, precum și textul original însoțit de mai multe traduceri din sloabonă în limbi ruse. Nu puteam să ocolesc principialul izvor al istoriografiei rusești vechi, Cronica lui Nestor, care păstrează și în versiunea românească Lisceanu bogăția, delicatetea, splendoarea ei și curiozitatea narative ce o fine oricărui vremi, contemporană.

În ce privește Poemul lui Igor, el celebrează figura unui prinț nu după o cucerită victorie, ci după o înfrîngere, cu altă mai convîngător lucru: este evocată lupta împotriva poloveților, a cumanilor ce făceau incursiuni singulare pe pămîntul rusec, în special pe zămeții ruskii, preluînd împăzilor mongole ce vor urpe curînd în acest spațiu.

Expediția lui Igor și a fratelui său, a oastei celei numeroase începe într-o vîineri asemeni crăciunilor din medievală. Cea mai credibilă creație de două secole, cu o cultură și civilizație de tradiție bizantină înfloritoare, marcată în prag de început de Nestor, ce știe să povestească de ceremonie profanării lui Perun ce înseamnă sacrificii umane, cum deșchide, în nou con. Prințul Igor intră în luptă pentru a apăra legea neamului, pentru a nu cădea înapoi în păgînătate. Curajul său nobil, este gata să se jertfească pentru valorile spirituale ce ele ține înțînă, pentru pămîntul părinților, pentru prietenii ce nemai pînă în acest spațiu ce-l plînge în credințioasă cu riurile și stielele, pentru natura îmbîlînțită și ea.

Plîngerea eroului aminteste plîngerea lui Enkidu tar drumul oasiet, de celebrat cînt al Diderot din medievală. Cea mai credibilă creație de două secole, cu o cultură și civilizație de tradiție bizantină înfloritoare, marcată în prag de început de Nestor, ce știe să povestească de ceremonie profanării lui Perun ce înseamnă sacrificii umane, cum deșchide, în nou con. Prințul Igor intră în luptă pentru a apăra legea neamului, pentru a nu cădea înapoi în păgînătate. Curajul său nobil, este gata să se jertfească pentru valorile spirituale ce ele ține înțînă, pentru pămîntul părinților, pentru prietenii ce nemai pînă în acest spațiu ce-l plînge în credințioasă cu riurile și stielele, pentru natura îmbîlînțită și ea.

Plîngerea eroului aminteste plîngerea lui Enkidu tar drumul oasiet, de celebrat cînt al Diderot din medievală. Cea mai credibilă creație de două secole, cu o cultură și civilizație de tradiție bizantină înfloritoare, marcată în prag de început de Nestor, ce știe să povestească de ceremonie profanării lui Perun ce înseamnă sacrificii umane, cum deșchide, în nou con. Prințul Igor intră în luptă pentru a apăra legea neamului, pentru a nu cădea înapoi în păgînătate. Curajul său nobil, este gata să se jertfească pentru valorile spirituale ce ele ține înțînă, pentru pămîntul părinților, pentru prietenii ce nemai pînă în acest spațiu ce-l plînge în credințioasă cu riurile și stielele, pentru natura îmbîlînțită și ea.

Ianuarie 1986

Ioan Alexandru

SPORT AMESTECATE

● Steaua, așa cum și-a dorit cel mai mulți jucători din echipă, va înfrîna în sfîrșitul de finală ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu, lemne, sobă, scaune, plus mușcarea din fereastră, dar mi-e puțin teamă că vom lua prea ușor sau prea în grabă ale Cupei campionilor europeni formația finlandeză Kuusysi Lahli. Pe ulițele nordice, toate mîrosind a ienupăr, colindate de viitor, cea mai mare parte din an, traversate de reni și alirind de povești cu gnomi care beau miel și frunzarea baltă turnată în aur, nouă ne-am mers grupate întotdeauna în grup. Într-un an cu soarta n-are favorizat măcar la un colț al odăii pe care Lucescu a pusul-o de griu